ज्वालामूखी गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम- २०७५

ज्वालमूखी गाउँपालिका

धादिङ जिल्ला

३ नं. प्रदेश

नेपाल

ज्वालामूखी गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम-२०७५

प्रकाशक

ज्वालामूखी गाउँपालिकाको कार्यालय
साँधभञ्ज्याङ, धादिङ
Email :info@jwalamukhimun.gov.np
Website:jwalamukhimun.gov.np

ज्वालामूखी गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम २०७५

दोस्रो गाउँसभावाट पारित मिति
२०७५।०३।२५

ज्वालामूखी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाको दोस्रो गाउँसभामा उपस्थित अतिथि ज्यूहरू, ज्वालामूखी गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरू, साथै हाम्रो निमन्त्रणालाई स्वीकार गरी यस सभामा पाल्नु हुने सबै पेशा, वर्ग, सेवा र समूहमा आवद्ध सम्पूर्ण अतिथि महानुभावहरूमा सर्वप्रथम त म ज्वालामूखी गाउँपालिकाको जननिर्वाचित प्रमुख र गाउँपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्न चाहन्छु ।

प्रदेश नं ३ धादिङ जिल्लाको सदरमुकाम धादिङ बेशीदेखि करिब ११ कि.मि. को दूरीमा केन्द्र रहेको यस गाउँपालिकाको पूर्व तर्फ नीलकण्ठ नगरपालिका, पश्चिम तर्फ गोरखा जिल्लाको गण्डकी गाउँपालिका, उत्तर तर्फ नीलकण्ठ नगरपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका तथा दक्षिण तर्फ सिद्धलेक गाउँपालिका अवस्थित छ । यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाको जनसंख्या २०६८ सालको जनगणना अनुसार २३९६६ रहेको छ भने यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ११४.५ वर्ग कि.मि. रहेको छ । भौगोलिक हिसाबले सदरमुकामदेखि निकट रहेको यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको कुनै पनि भू-भाग विकट अवस्थामा रहेको छैन । यस गाउँपालिकाको सामिप्यमा रहेका नेत्रावती र बुढीगण्डकीको अविरल बहावका कारण बुढीगण्डकीको सौन्दर्यता, चरन क्षेत्र र टारहरूको मनमोहक दृश्य तथा संस्कृतिका रुपमा रहेका जलमुखीमाइ, ढोला मण्डली, मैदी कोट, खरीकोट र चैनपुरकोट जस्ता धार्मिक, पुरातात्विक एवम् पर्यटकीय प्रचुर सम्भावना बोकेको यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाको वारेमा जानकारी गराउन पाउँदा गौरवान्वित भएको छु ।

स्थानीय निकायमा लामो समयदेखि निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू नरहेको अवस्थामा गतवर्ष मात्र सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट जनताको अभिमतसहित हामी निर्वाचित भएर यस गाउँपालिकाको विकासमा योगदान गरी गाउँपालिकालाई सम्वृद्धि तर्फ लैजानका लागि अठोट एवं उद्देश्यका साथ आएका थियौं र गत वर्ष मात्रै घोषणा भएको यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाको विविध समस्या, चुनौति र अवसरहरू समेत छन् भन्ने यथार्थलाई भने नकार्न सकिदैन । यसका अलवा पनि यस गाउँपालिका क्षेत्रको सम्वृद्धि र विकास कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने तर्फ हामी निर्वाचित पदाधिकारहीरू निकै सचेत रही गाउँपालिकालाई विकास तर्फ डोर्‍याउन उद्धत छौं भन्ने व्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु । झण्डै एक वर्षको अवधिमा सम्पन्न भएको तीनै तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू मध्ये हामी यस गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू यस सभामा जनताको आकाँक्षा, चाहना र भावनालाई सम्बोधन गर्ने दृढ संकल्पका साथ यस गाउँसभामा आ.व. ०७५/०७६ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेट

समेत यस सम्मानित सभामार्फत् समग्र ज्वालामूखी गाउँपालिकाका नागरिकहरू समक्ष राख्न पाउँदा म आफू र यस सभालाई गौरवान्वित ठानेको छु । यस अवसरमा हाम्रो कार्यलाई सहयोग गर्नुहुने निर्वाचित पदाधिकारहीरू, गाउँपालिकाका कर्मचारहीरू, राजनैतिक दल, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरू, नागरिक समाजका अभियन्ताहरू, शिक्षक, पत्रकार, समाजसेवीहरू लगायत सम्बन्धित सबैप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

धादिङ जिल्लाको मध्य भागमा अवस्थित यस गाउँपालिका विविध सम्भावना बोकेको गाउँपालिका हो, जहाँ बुढीगण्डकी जस्तो नेपालको राष्ट्रिय गौरवको बिशिष्ट एवम् चर्चित जलासययुक्त जलविद्युत आयोजनाको सबैभन्दा बढी प्रभावित क्षेत्र पर्दछ भने जहाँबाट उक्त जलासय र उत्तर तर्फको मनोरम गणेश हिमाल लगायत अन्य विभिन्न हिमश्रृखला अवलोकन गर्ने साथै दक्षिण महाभारतलेकको हरियाली पूर्व दृश्य अवलोकनको पर्याप्त उपयुक्त स्थान रहेको छ । जसको माध्यमबाट यस गाउँपालिकामा पर्यटन, आर्थिक, सामाजिक, तथा पूर्वाधार विकास गर्न सकिने प्रवल सम्भावनाहरू रहेका छन् । बेंशीदेखि पहाडसम्मको सवै प्रकारको प्राकृतिक विविधता बोकेको यस गाउँपालिका क्षेत्रमा कृषि र पर्यटनलाई नमूनाको रुपमा विकास गरी समग्र गाउँको आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकासमा उल्लेखनीय योगदान हुने सम्भावना देखेको छ, जसको लागि गाउँपालिका स्तरीय आवधिक विकास योजना बनाई दिगो विकास एवम् सहश्राब्दी लक्ष्यसँग Tie Up हुने गरी आगामी दिनमा विकास निर्माणका कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइने व्यहोरा यस सम्मानित सभा समक्ष ब्यक्त गर्न चाहन्छु । यसका साथै आगामी दिनहरूमा समग्र गाउँपालिकाको एकीकृत योजना तयार गरी स्पष्ट लक्ष्य र उद्देश्यका साथ परिणाममुखी भई अगाडि बढन आफू प्रतिवद्ध रहेको व्यहोरा यस सम्मानित सभामार्फत् समग्र ज्वालामूखी गाउँपालिकाबासीमा प्रतिबद्धता जाहेर गर्न चाहन्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

हामी सबै जानकार नै छौं । हाम्रा चाहना र आवश्यकताहरू असीमित छन, तर स्रोत र साधन सीमित छ । सीमित स्रोत र साधनको न्यायिक वितरण तथा अत्याधिक प्रयोगबाट समग्र गाउँपालिका क्षेत्रको आम नागरिकको विकास तथा परिवर्तनको चाहनालाई सम्बोधन गर्न अधिकतम प्रयास गरिनेछ । तसर्थ सीमित स्रोत र साधनलाई विनियोजन गर्दा प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट गरी समुदायको अधिकतम जनसहभागिता, सहकार्य तथा सामूहिक स्वार्थ र साझेदारीमा विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने अहिलेको तड्कारो आवश्यकता र यथार्थ हो । यसलाई कार्यान्वयन गर्नका निम्ति सम्पूर्ण राजनैतिक दल, कर्मचारी, विभिन्न सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघ सस्था, विकास प्रेमी ब्यक्तित्वहरू तथा निर्वाचित गाउँपालिकाका पदाधिकारी ज्यूहरूसंग सहयोग र सहकार्यको पूर्ण अपेक्षा लिनुको साथै विश्वस्त पनि छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०७५/७६ को प्रस्तावित उद्देश्य, नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा अपनाइएको विधि, आधार र मार्गदर्शनका बारेमा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

- ❖ नेपालको संविधान २०७२ ।
- ❖ बजेट तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी (संसोधित) दिग्दर्शन २०७४,
- ❖ गाउँपालिकाको कार्यविभाजन नियमावली २०७४,
- ❖ गाउँपालिकाबाट पारित कार्यसम्पादन नियमावली २०७४,
- ❖ स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९
- ❖ स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४,
- ❖ अर्थ मन्त्रालयको बजेट सिलिङ,
- ❖ संघीय सरकारवाट प्राप्त वजेट सिलिङ,
- ❖ राजस्व परामर्श समितिले तयार गरेको वार्षिक आन्तरिक आम्दानीको प्रक्षेपण,
- ❖ श्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिको बार्षिक आन्तरिक आयको अनुमान
- ❖ प्रदेश सरकारवाट प्राप्त वजेट सिलिङ
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विषय विज्ञको राय सल्लाह एवं सुझाव
- ❖ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको सिफारिस ।
- ❖ विभिन्न बिषयगत समितिको सुझाव एवं सिफारिस ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म यस गाउँपालिकाले आगामी आ.व. ०७५/७६ को लागि आयोजना छनौट गर्दा आ.व. ०७४/७५ का लागि छनौट भएका प्राथमिकताका योजनालाई निरन्तरता दिँदै अवलम्बन गरिने नीतिका बारेमा जानकारी गराउन चाहान्छु ।

<u>निम्न</u>

- ❖ अधुरा र क्रमागत योजनाहरूलाई पूरा गर्ने वजेट तथा कार्यक्रमहरू ।
- ❖ आर्थिक विकासका हिसाबले कृषि सडक, पर्यटन सडक र खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू
- ❖ पिछडिएका क्षेत्र, वर्ग र समुदायलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने र नयाँ रोजगारीको श्रृजना हुन सक्ने योजना तथा कार्यक्रमहरू ।
- ❖ स्वास्थ्य र शिक्षाको उपलब्धता तथा गुणस्तरीयतामा अभिवृद्धि हुने कार्यक्रमहरू ।
- ❖ महिला तथा बालबालिकालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने कार्यक्रमहरू
- ❖ वातावरण संरक्षण तथा विपत जोखिम न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू ।

- ❖ विपद्‌बाट कम क्षति पुग्ने र विपदको समयमा उद्दार गर्न सघाउ पुग्ने योजना तथा कार्यक्रमहरू ।
- ❖ खानेपानी तथा सरसफाईका विभिन्न खाले कार्यक्रमहरू ।
- ❖ दलित, पिछडा वर्ग, जनजाति, सिमान्तकृत समुदायको रोजगारी तथा प्रतिनिधित्वलाई टेवा पुऱ्याउने योजना तथा कार्यक्रमहरू ।
- ❖ विकासको नाममा बजेट छरिने र भागवण्डा भन्दा प्राथमिकताको माध्यमबाट शिघ्र नतिजा हासिल गरी जनतालाई प्रत्यक्ष लाभ हुने योजना तथा कार्यक्रमहरू ।

गाउँपालिकाको दिगो विकासको लागि **"शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार-सम्वृद्ध ज्वालामूखीको मूल आधार"** भन्ने दीर्घकालीन सोचका साथ गाउँपालिकाको दीर्घकालीन रणनीति तयार गरी सोहि अनुसार अल्पकालिन मध्यकालिन र दीर्घकालीन योजना सहित अघि बढ्नु पर्ने समय आइसकेको यथार्थलाई पनि यस अपसरमा निवेदन गर्न चाहन्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म ज्वालामूखी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन लक्ष्यका साथ अवलम्बन गर्ने नीति तथा उदेश्यहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

क. दीर्घकालिन नीतिः

- ❖ एकिकृत र दीर्घकालीन विकासका लागि गाउँपालिका स्तरीय आवधिक योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिकाको उचित भू-उपयोग र आवास नीति तयार गरी समुन्नत गाउँपालिकाको रुपमा विकास गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रका समग्र विकासका लागि बृहत एकिकृत गाउँपालिकास्तरीय गुरुयोजना तयार गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिका स्तरीय चक्रपथको अवधारणाको विकास एवं विस्तार गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सम्भावित करका क्षेत्रहरू पहिचान गरी करका दायरा विस्तार गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र पर्यटन विकास, विस्तार र सम्बर्द्धनका लागि गाउँपालिका स्तरीय पर्यटन गुरु योजना तयार गर्ने ।
- ❖ कृषिलाई आधुनिक तथा व्यवसायिकरण गरी रोजगारीमार्फत् गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने ।
- ❖ सार्वजनिक सम्पत्तिको पहिचान गरी संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने ।

- सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो, चुस्त, दुरुस्त र पारदर्शि बनाउने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, भाषा, संस्कृति, साहित्य र खेलकुदको संरक्षण एवं विकास गर्ने ।
- सार्बजनिक निजी साझेदारी नीति अवलम्बन तथा कार्यान्वयनमा जोड दिइ क्षेत्रगत उपलब्धि हासिल गर्ने ।
- खानेपानी, सरसफाइ र वातावरण संरक्षणमा अगुवा एवम् नमुना गाउँपालिकाको रुपमा स्थापित गर्ने ।
- सबै वडा केन्द्रसम्म पुग्ने गरी सडकहरू ग्राभेल हुँदै कालोपत्रे गर्ने ।
- गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा सुविधा सम्पन्न अस्पताल स्थापना गर्ने ।

ख. उद्देश्य :

- विकासका पूर्वाधारहरूको पहुँच र विस्तार बस्तीस्तरसम्म हुने गरी विकासका अवसरहरूलाई अधिकतम उपयोग गर्ने अवस्थाको सुनिश्चितता गर्ने ।
- समाबेसी र समन्वायिक विकासको अबधारणा मार्फत् विभिन्न क्षेत्र सम्प्रदाय वर्ग र लिङ्गको कोषमा स्रोत साधनमा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने ।
- उत्पादनमुलक क्षेत्रमा व्यवसायिकता र उद्यमशिलताको विकास एवं सामाजिक परिचानमार्फत् गरिबी न्यूनीकरण गर्ने ।
- विकासको दृष्टिले पछाडि परेका वडा एवम् बस्तीमा प्राथमिकताका साथ विकास कार्यक्रमलाई पुऱ्याइ जनताको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा रुपान्तरण ल्याउने ।
- सुरक्षित एवम् शुद्ध खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतनास्तर वृद्धि गरी दीर्घकालीन लक्ष्य प्राप्तिमा टेवा पुऱ्याउने ।
- कृषि एवं पर्यटनलाई व्यवसायीकरण गरी आयआर्जनमा अभिवृद्धि गर्दै जनताको जीवनस्तर उकास्ने ।
- वातावरणमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरुलाई कडाईका साथ अवलम्बन एवम् कार्यान्वयन गरी वातावरण बचाउका अभियानलाई सार्थक पार्ने गरी नीति बनाइने ।
- बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रारुप र सुचकहरूलाई अनिवार्य रुपमा कार्यान्वयन गरी बालबालिकाको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्नको निम्ति योजना छनौट प्रकृया लगायत अन्य क्षेत्रमा बालबालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता गराइ गाउँपालिका क्षेत्रलाई बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने तर्फ सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य गरी बालबालिकाको क्षेत्रमा उच्चतम उपलब्धी हासिल गरिनेछ ।

- ❖ आयोजना तथा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सरोकारवालाहरूबीच सहकार्य र समन्वय गर्दै पारदर्शीता, उत्तरदायित्व र जनसहभागिता बढाइ सुशासनको प्रत्याभूति ग्यारेन्टी गरिनेछ ।
- ❖ राष्ट्रिय सरसफाई रणनीति २०६८ का सूचकहरू अवलम्बन गरी गाउँपालिका क्षेत्रलाई पूर्ण सरसफाईयूक्त क्षेत्र घोषणाका लागि आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम तय गरिनेछ ।
- ❖ कृषि तथा व्यापारलाई सहयोग पुग्ने गरी ज्वालमुखी चक्रपथ र पर्यटन मार्गको निर्माण गर्ने ।
- ❖ जैविक कृषि उत्पादन क्षेत्र घोषणा गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकीय क्षेत्रको नमुना गन्तव्य बनाउने ।
- ❖ जैविक विविधताको पहिचान संरक्षण एवं सम्बर्धन गर्ने ।
- ❖ भूकम्पवाट क्षतिग्रस्त व्यक्तिगत संरचनाहरूलाई निर्माण वर्षको रुपमा लिई प्रथम र दोस्रो किस्ता बुझिसकेका लाभग्राहीको निजी आवास निर्माण कार्यलाई तिव्रता दिइने छ ।
- ❖ भूकम्पवाट क्षति भई लाभग्राहीमा छुट भएको सम्वन्धमा गुनासोलाई उचित सम्वोधन गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।
- ❖ प्रस्तावित बुढीगण्डकी जलविद्युत परियोजनावाट विस्थापित घरधुरी र समुदायलाई उचित स्थानमा एकीकृत वस्तीको व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ । साथै पुर्नस्थापना र पुर्नवास र पुर्नलाभको लागि सम्बन्धित सरोकारवाला पक्षसँग आवश्यक पहल गर्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म ज्वालामूखी गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेका कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

क. आर्थिक विकास :

- ❖ गाउँपालिकाको सीमित स्रोत र साधनबाट प्रत्यक्ष रुपमा आर्थिक विकासमा योगदान पुग्ने बृहत कार्यक्रम नभएता पनि अप्रत्यक्ष रुपमा सानातिना कार्यक्रमहरू भने सञ्चालन गरी केहि हद सम्म भए पनि आर्थिक विकासमा योगदान पुगेको महसुस गरिएको व्यहोरा अबगत गराउन चाहन्छु ।

ख. सामाजिक विकासः

- ❖ शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, महिला, बालबालिका, दलित, जनजाति, पिछडा वर्ग, सिमान्तकृत समुदाय अपाङ्गता भएका नागरिक तथा जेष्ठ नागरिकको उत्थान र विकासमा गाउँपालिका मार्फत् सञ्चालन हुँदै आएको कार्यक्रम तथा योजनालाई अझ परिष्कृत गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।
- ❖ गाउँपालिकाले नियमित रुपमा वितरण गर्दै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई थप व्यवस्थित चुस्त, दुरुस्त र पारदर्शी तवरले वितरण गर्ने र लक्षित वर्गको लागि विनियोजित कार्यक्रम सोही अनुसार सञ्चालन भैरहेको छ ।

- ❖ यसबाट लक्षित वर्गले प्राप्त गर्ने हक अधिकार र सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज रुपमा प्राप्त गरेको महशुस गरेको छु ।
- ❖ जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र तयार एवम् वितरण गरी बृद्धबृद्धाको सम्मान व्यवहार गरी जेष्ठ नागरिक मैत्री गाउँपालिकाको रुपमा चित्रण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

ग. पूर्वाधार विकास :

- ❖ ज्वालामूखी गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विगतमा निर्माण भएका धुले सडकलाई क्रमिक रुपमा स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चल्न सक्ने बनाउने सोंच हुँदा हुँदै पनि सीमित स्रोत र साधनका कारण हालसम्म पनि बर्षा शुरु भएपश्चात आवतजावत हुनसक्ने गरी सडकको स्तरोउन्नति गर्न सकिएको छैन् ।
- ❖ जस अनुसार अधिकांश सडकहरूमा विनियोजित वजेट अनुसारको कार्य सम्पन्न भएता पनि सामान्य मर्मतमा नै सीमित रहेको छ ।
- ❖ त्यस्तै गरी अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्य भने विनियोजित स्रोत अनुसार केही सम्पन्न भई केही सम्पन्न हुने क्रममा छन् ।
- ❖ योजना छनौट गर्दा Result Based, Planning Process को मर्म र भावना समेटिने गरी छनौट गरिनेछ ।
- ❖ योजना छनौट गर्दा आवश्यकता, यथार्थता, वास्तविकता र उपलब्धि समेतलाई मध्येनजर गरी छनौट गर्नुपर्नेछ ।
- ❖ योजना छनौट गर्दा प्राथमिकताको आधारमा छनौट गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र रहेका नदी तथा खोला खोल्सीमा आवश्यकता अनुसार पुल तथा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भवन, वडा कार्यालयको भवन, विषयगत भवनहरू निर्माणलाई प्राथमिकताका आधारमा निर्माण प्रकृया अगाडि बढाईनेछ ।
- ❖ संभावित क्षेत्रहरूमा सिंचाई सुविधा उपलव्ध गराईनेछ ।
- ❖ बजार विस्तार तथा सडक विस्तारलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ❖ उर्जा क्षेत्रमा राष्ट्रिय गौरवको आयोजना बुढीगण्डकी आयोजनालाई सधैंलाई दवाव दिनुको साथै अन्य विकल्प खोज गरिनेछ ।

घ. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन :

- ❖ चालु आ.व.का लागि वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा खासै उल्लेख्य बजेट विनियोजन भएको थिएन ।

- आगामी आ.व. ०७५/७६ का लागि भने यसमा थप कार्य गर्नुपर्ने आवश्यकता महशुस गरिएको हुँदा वजेट विनियोजन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।
- त्यस्तै भूकम्पबाट भत्केका निजी तथा सरकारी भवनको निर्माणमा आशातित प्रगति नभएता पनि आगामी आ.व. ०७५/७६ बाट यस तर्फ विशेष कार्ययोजनाका साथ अगाडि बढ्नु पर्ने हुन्छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुन सक्ने वन अतिक्रमण कार्यलाई कडाईका साथ रोकथाम एवं नियन्त्रण गरिनेछ ।

ङ. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह :

- संविधान बमोजिम गाउँपालिका गठन भै कार्य संचालनमा आइसकेको अवस्थामा संस्थागत विकास गर्न गाउँपालिकाको लागि निःशुल्क जग्गा प्राप्ति गर्ने कार्य अगाडि बढीरहेको भएता पनि कार्यालयको आफ्नो सुविधा सम्पन्न भवन, संघीय सरकारले सृजना गरेको दरवन्दी अनुसार आवश्यक कर्मचारी, प्रविधि तथा उपकरणको अभाव भने खड्किरहेको छ तथापी यसको व्यवस्थापन भने छिटै हुने क्रममा रहेको व्यहोरा जानकारी गराउन चाहन्छु ।
- खास गरी कार्यालयको आफ्नो भवन नहुँदा कार्यालयवाट प्रवाह गरिने दैनिक सेवा प्रदान गर्न कठिनाई भएको महसुस गरिएको छ ।
- चालु आ.व.मा प्राप्त अनुदानबाट भवन निर्माण गर्न शुरु गर्नुपर्ने आवश्यकताको महसुस गरी वजेट बिनियोजन गरिएकोमा गाउँपालिकाको लागि निःशुल्क जग्गा प्राप्तिमा प्रकृयागत ढङ्गले केहि विलम्व भएको हुँदा चालु आ.व. मा विनियोजित बजेटबाट भवन निर्माण कार्यको थालनी भने हुन नसकेको व्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु ।
- त्यस्तै गरी केन्द्र सरकारबाट कर्मचारी नियुक्ति वा समायोजन गर्ने स्पष्ट नीति निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको हुँदा छिटै कर्मचारी उपलव्ध भै सेवाग्राहीलाई छिटो, छरितो र गुणस्तरीय सेवा दिन सक्ने अवस्था रहने व्यहोरा समेत जानकारी गराउन चाहन्छु ।
- यस तर्फ आगामी आ.व.बाट थप नयाँ सोच र प्रणाली स्थापना गरी कार्य गर्ने योजना तथा कार्यक्रम ल्याइनेछ । साथै कर्मचारी व्यवस्थापनको लागि सम्बन्धित निकायसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

च. वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन :

- नयां स्थानीय तह भएकाले संस्थागत विकास भइनसकेको हुँदा वित्तीय व्यवस्थापनमा नेपाल सरकारको नीति पालना गर्ने कार्य बाहेक उल्लेखनीय रुपमा नया नीति तथा प्रविधि अपनाई वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन कायम गर्ने योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छैन् तथापि गाउँपालिकाले सबै प्रकारका वित्तिय अनुशासन कायम हुने कार्य, समयमा नै वित्तिय प्रतिवेदन पेश गर्ने कार्य भने गर्दै आएको छ ।

- विगतदेखि नै रहीरहेको पेश्की बेरुजु घटाउने तर्फ गाउँपालिका आगामी दिनमा थप क्रियाशिल भई बेरुजु फछ्र्यौट एवं नियमित गर्ने तर्फ सरोकारवाला सबैको सहयोग हुने आशा लिएको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब, म यस ज्वालामुखी गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०७५/२०७६ को नीति, वजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु । नीति, वजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु पूर्व यस गाउँपालिकाको दिर्घकालिन सोंच (Vision), लक्ष (Goal), उद्देश्य (Objective) को बारेमा छोटो प्रस्तुत गर्दछु ।

ज्वालामूखी गाउँपालिकाको

दीर्घकालिन सोंच (Vision) : "शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार-समृद्ध ज्वालामूखीको मूल आधार" रहेको छ ।

लक्ष (Goal): जैविक कृषि उत्पादन, पर्यटन र व्यापारबाट नागरिकको आयस्तरमा उल्लेखनिय रुपमा वृद्धि गर्दै पाँच बर्ष भित्रमा मध्यम आय भएका देशका नागरिक सरह बनाउने ।

उद्देश्य (Objective) : गाउँपालिकाको अल्पकालिन, मध्यकालिन र दीर्घकालिन तयार गरी सोही अनुसार योजना सहित अघि बढ्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब, म यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाले आ.ब.२०७५/७६ मा अवलम्बन गर्ने नीतिहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

क) पूर्वाधार विकास

- पाल्पा भञ्ज्याङ- हुलाक भञ्ज्याङ- ढोला मैदी सडक ससाह, अमराई - मैदी, रातमाटे सडक, हुलाक भञ्ज्याङ-चैनपुर-बाङ्गेरह, बुङकोटघाट सडक, साधँभञ्ज्याङ- खरी-बुङकोटघाट सडक समेटेर सहज आगमनका लागि बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने (All weather Rural Roads) बनाउनुका साथै कालो पत्रे गर्ने तर्फ समेत सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी अगाडि बढिने छ ।
- गत आ.व. देखि सञ्चालन हुँदै आएका योजनाहरूलाई प्राथमिकता दिई समयमा सम्पन्न गर्ने गरी वजेटको विनियोजन गरिनेछ । सडकको मापदण्ड अनुसार सडक निर्माण गर्न पहल गर्ने, सडक स्तरोन्नति गर्ने जस्ता कार्यहरू गरिनेछ ।
- सडकहरूको नियमित मर्मत सम्भार गरी यातायात सुचारु गर्न मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ । सोको लागि केही रकम विनियोजन गरिएको छ ।
- भूकम्पकिय दृष्टिकोणबाट जोखिम देखिएका संरचनाहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ । यसको लागि राष्ट्रिय पुनःर्निर्माण प्राधिकरणसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । सडकको

दाँयावायाँ वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । एक घर पाँच रुखको अवधारणा ल्याई बृक्षारोपण गर्ने अवधारणालाई अगाडि बढाइनेछ ।

- ❖ बुढीगण्डकी चक्रपथ तथा करीडोरको निर्माण गरी पर्यटकीय सडक निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । यसबाट यस गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा उल्लेखनीय फड्को मार्न सकिनेछ । साथै बुढीगण्डकी जलासययूक्त परियोजनावाट विस्थापित हुने समुदाय र वर्गलाई पूर्नवास, एकिकृत वस्ती विकास तथा पूर्नलाभको कार्यक्रमका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी कार्यक्रम अगाडि वढाईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा एक सभा हल र बहुउद्देश्यीय कभर्ड हल निर्माणको लागि आवश्यक अध्ययन तथा अनुसन्धान गरिनेछ ।
- ❖ विद्युतीय शासन प्रणाली मार्फत् सूचनालाई प्रबर्द्धन गर्ने नीति अनुरुप वेभसाइटको अद्यावधिक गर्ने, सूचनाहरू समय समयमा प्रकाशन गर्ने तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा फ्री वाइफाईको व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ सुरक्षित पर्यटकीय गाउँको अवधारणाको विकास गर्दै होमस्टे, भ्यूटावर र पिकनिक स्पोर्ट लाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न अध्ययन, अनुसन्धान र विविध तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै पूर्ण सुरक्षित गाउँको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ ज्वालामूखीको पहिचान झल्कने गरी सडकका आधारभूत पूर्वाधारसहित व्यवस्थित पक्की नालासहित सडक कालोपत्रे गरी नमूना सडकको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ ज्वालामूखी गाउँपालिकाभित्रका सम्पूर्ण सडकहरूको न्यूनतम मापदण्ड (Road Norms) /सडकको क्षेत्राधिकार (Right of way)तयार गरी कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरू व्यवस्थित गर्न गाउँ यातायात गुरुयोजना (Rural Transport Master Plan-RTMP) तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ । गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने सडकहरूको वर्गीकरण गरी कालोपत्रे सडक, ग्राभेल र कच्ची सडकहरूको नामाकरण गरी उक्त सडकहरूमा पर्ने जग्गाको लगत कट्टा गर्न मालपोत तथा नापी कार्यालयसंग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- ❖ उचित स्थानमा निःशुल्क जग्गाको व्यवस्था गरी गाउँपालिकाको सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- ❖ सडक योजनाहरू सर्भे डिजाइन तथा लगत इष्टिमेट पछि मात्र सञ्चालन गरिने नीति लागु गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र आवश्यक र उचित स्थानमा पर्यटकीय हिसाबले महत्व राख्ने भ्यू टावर निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ विकास योजनाहरूमा जनसहभागिता वापत स्थानीय उपभोक्तावाट १० प्रतिशत नगदै लागत सहभागित अनिवार्य व्यहोर्नु पर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- ❖ भौतिक पूर्वाधार निर्माणतर्फ कम्तिमा २ लाखभन्दा माथिका योजना बनाउने नीतिको शुरुवात गरिनेछ ।
- ❖ उपभोक्ता समितिका कुनै पनि पदाधिकारी एउटा योजना सम्पन्न भई फरफारक नभए सम्म अर्को योजनाको उपभोक्ता समितिको कुनै पनि पदमा बसेर काम गर्न नपाउने नीतिलाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ पूर्वाधार (सडक, खानेपानी, विद्युत, सिँचाई) तर्फका नयाँ योजना कार्यक्रमलाई बार्षिक विकास कार्यक्रममा समावेश गर्दा निश्चित प्राथमिकता निर्धारण गरी उपलब्ध श्रोतबाट सम्पन्न हुने गरी अधुरा योजनालाई सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउने योजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ बाटोघाटो, सिँचाई कूलो लगायतका भौतिक पूर्वाधारका योजना बनाउँदा भू-क्षय नहुने, पानीका मुहान एवम् वन वातावरणमा प्रतिकुल असर नपर्ने गरी योजना संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ पशुबधशाला निर्माण, सिटी हल निर्माण, सडक बत्तीको व्यवस्थापन, बसपार्क व्यवस्थापन, वजार क्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापन कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- ❖ भू-उपयोग योजना, (land pooling) कार्यक्रम, आवधिक वार्षिक योजना, राष्ट्रिय भवन संहिता, सडक मापदण्ड निर्धारणजस्ता कार्यक्रम तयार गरी लागु गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको विकाससम्बन्धी विस्तृत अध्ययन अनुसन्धान गरी व्यवस्थित तथा वैज्ञानिक गाउँ विकास (Town Planning) को नीति लिइनेछ ।
- ❖ आवधिक गाउँपालिका स्तरीय विकास योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा सूचकहरूसंग तालमेल तथा नेपाल सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शनलाई समेत पालन गरी योजना बनाईने छ ।
- ❖ सडक निर्माणको नयाँ ट्र्याक खोल्दा विनियोजित बजेटको कम्तीमा ३ प्रतिशत रकम विनियोजन गरी वातावरण संरक्षणमा खर्च गर्नु पर्ने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको सवै वडा र वस्तीमा विस्तारित विद्युत प्रवाहको कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न सवै काठे पोलको स्थानमा फलामे पोल व्यवस्थापन गरी आवश्यक स्थानमा थप ट्रान्समिटरको व्यवस्था मिलाईनेछ । यसका लागि केही बजेटको व्यवस्थापन भैसकेको छ ।
- ❖ सडक निर्माण गर्दा खानेपानी, सिंचाइ तथा अन्य पूर्वाधार योजनाहरूमा क्षति पुर्‍याएको अवस्थामा सोही योजना संचालन गर्ने निकायबाटै पुनःनिर्माण गर्नुपर्नेछ । सडक निर्माण गर्दा विद्युत पोल तथा तारलाई असर पर्ने भएमा सम्बन्धित कार्यालयसंग समन्वय र सहमति गरेर मात्र ग्रामीण विद्युतीकरण कार्यलाई अगाडि वढाइने छ ।
- ❖ सडक निर्माण गर्न भारी उपकरण जस्तैः डोजर, स्काभेटर, जे.सि.वी. प्रयोग गर्दा जिल्ला वन कार्यालय सँगको समन्वयमा कार्य गर्ने गरी योजना बनाइनेछ ।

- ❖ विगत आर्थिक वर्षहरूमा संचालन भएका क्रमागत योजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ खाद्य सुरक्षा अनुकुल योजना निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ उपभोक्ता तथा ठेक्कापट्टाबाट हुने निर्माण कार्यको अन्तिम रकम भूक्तानी दिँदा तोकिएको आवश्यक कागजातका साथै सार्वजनिक परिक्षण र सम्बन्धितयोजनाको अनुगमन समितिको सिफारिश समेतलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- ❖ उपभोक्ता समितिले गर्ने आयोजना/योजनाको निर्माण कार्य ठेक्काद्वारा गर्ने गराइने गरेको पाइएमा यस्तो कार्यलाई कडाइका साथ अनुगमन गरी यस प्रकारको कार्यलाई पूर्ण निरुत्साहित गरिनेछ र त्यस्तो उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई कालो सूचीमा राखी उ.स.को पदाधिकारीलाई कामकाज गराइने छैन ।
- ❖ भूकम्प प्रतिरोधात्मक पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिईने छ ।
- ❖ स्वीकृत कार्यक्रमहरू आ.व.को माघ मसान्तभित्र सम्झौता गरी जेष्ठ मसान्तभित्र सार्वजनिक लेखा परिक्षण गराई जाचँपास र फरफारक गर्ने कार्यलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- ❖ विकास निर्माणका काममा सकेसम्म स्थानीय श्रमप्रधान प्रविधिलाई जोड दिने र कार्यक्रमको सञ्चलान र मर्मत संभारको कार्य समुदायबाट नै गराउनु पर्ने छ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र यस अघि सडकको क्षेत्राधिकारको अवलम्बन तथा साँध सिमाना लगायत कुनै पनि विषयमा विवाद एवम् किचलो नभइ निर्माण सम्पन्न भइसकेका घर भवनको नियमानुसार शुल्क लिई नक्सा प्रमाणित गरिनेछ र यस पछि निर्माण हुने घर, भवनको लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ बमोजिम नियमानुसारको प्रक्रिया पूरा गरि घर, भवन निर्माण पूर्ब नै अनिबार्य रुपमा नक्सा पास गर्नुपर्ने कार्यलाई कडाइका साथ लागू गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने भौतिक पूवाधार तर्फ प्रयोग हुने भारी उपकरण (डोजर, जे.सि.वी., रोलर, एक्जाभेटर) अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकामा नियमानुसार सूचीकृत भएको लाई मात्र प्रयोग गर्न दिइने तोकिएको समयभन्दा पछि सूचीकृतलाई काम गर्न तोकिएको दस्तुरको दोब्बर शुल्क लिईने छ ।
- ❖ रु. एकलाख भन्दा माथिका योजनाका लागि योजना स्थलमा अनिवार्य रुपमा योजना सूचना पाटी राख्नु पर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधारमा गा.पा.को भारी उपकरण प्रयोग गरी "**ज्वालामूखीको पूँजी ज्वालामूखी भित्रै**" भन्ने नारालाई कार्यान्वायनमा ल्याइने छ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र उपयूक्त स्थानको खोजी गरी land fild site निर्माणको पूर्वाधार तयार गरी निर्माण कार्य अघि बढाइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक, पर्ति, ऐलानी जग्गाहरूको पहिचान गरी संरक्षण गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ । यस तर्फ सरोकारवाला सबैको सहयोग हुने अपेक्षा लिएको छु ।

- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र प्रयोग हुने भारी उपकरण गाउँपालिकाले तोकेको समय र शुल्क तिरी तोकिएको समय अवधि भित्र गाउँपालिकामा सूचीकृत हुनुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ आगामी आ.व. ०७५/७६ को लागि विनियोजित वजेटबाट सम्पन्न गरिने आयोजनाको योजना सम्झौता, कार्य सम्पन्न र अन्तिम भूक्तानीको मिति गाउँकार्यपालिकाको बैठकबाट निर्धारण गरी सोहि अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ । तोकिएको मितिमा सम्झौता, कार्य सम्पन्न र भूक्तानी नलिने निर्माण व्यवसायी र उपभोक्ता समितिलाई योजनाको रकम भूक्तानी दिन गाउँपालिका बाध्य हुने छैन ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र प्रयोग हुने भारी उपकरणको दर निम्न बमोजिम निर्धारण गरिएको छ ।

निम्न

राजस्व परामर्श प्रतिवेदन अनुसार

१. एक्जाभेटर P. C. २०० भन्दा माथि वकेट प्रति घण्टा भ्याट विल सहित रु. ५०००।-

२. एक्जाभेटर P. C. २०० भन्दा माथि ब्रेकर प्रति घण्टा भ्याट विल सहित रु. ६०००।-

३. एक्जाभेटर P. C. १०० भन्दा माथि १०० देखि २०० सम्म भ्याट विल सहित रु. ३८००।-

४. JCB प्रति घण्टा भ्याट विल सहित रु.२३००। -

- ❖ उपरोक्त दररेट अत्याधिक कायम गरिएको हुँदा ईच्छुक भारी उपकरण कम्पनी वा व्यक्ति सँग प्रतिस्प्रधाको माध्ययमबाट सबै भन्दा कम दर रेटमा काम गर्ने कम्पनी वा व्यक्ति मार्फत काम गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सम्पन्न गरिने निर्माण सामग्री ढुवानी लगायत दक्ष अदक्ष ज्यामीको गाउँपालिका स्तरीय दररेट निर्धारण गरेर मात्र कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालन हुने सम्पूर्ण आयोजनाहरूको अनुगमन मापदण्ड तयार गरी कडाईका साथ अनुगमन गरेर मात्र भुक्तानी दिने परिपाटीलाई लागु गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको बजार क्षेत्र भित्रका आवश्यक स्थानमा सोलार (सडक बत्ती) को व्यवस्थाका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ । यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको वडा नं. १ देखि ७ सम्म आवश्यक स्थानमा लिफ्ट खानेपानी आयोजना संचालन गर्न सोलार बत्तीको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख) सामाजिक विकास

- ❖ गाउँपालिका खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भइसकेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै आगामी दिनमा यस गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाइ युक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने गरी आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

- ❖ गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँ घोषणा गर्न पूरा गर्नुपर्ने सबै सूचकहरूको बारेमा सम्बद्ध सवै सरोकार निकाय र समुदायबीच सहकार्य गर्दै आवश्यक पूर्वाधार विकास सहित, सामाजिक विकासका गतिविधि गर्न आगामी आर्थिक वर्षबाट तदारुकताका साथ कार्यक्रम तथा योजना सञ्चालन गरी गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने गरी कार्यक्रम तथा योजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिकामा एक सुविधा सम्पन्न अस्पताल स्थापना गर्ने तर्फ योजना बनाई आ.व. ०७५/७६ बाट शुरु गरिनेछ । हरेक वडामा स्वास्थ्य चौकी सञ्चालन गरिनेछ साथै वडामा स्वास्थ्य सेवको पहुँच नपुगेका स्थानहरूमा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाई तथा समुदायमा आधारित स्वास्थ्य सेवा विन्दु स्थापना गरिनेछ । स्वास्थ्य चौकीहरू, एकाई तथा विन्दुहरूको सञ्चालन, क्षमता विकास तथा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको क्षमता विकासमा सहयोग पुऱ्याउने लगायत समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरू तथा सरकारी निकायसँग साझेदारी तथा सहकार्य गर्दै कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सबै शिक्षण संस्थाहरूको सूची तयार गरी उक्त संस्थाहरूको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयहरूमा प्रभावकारी प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र तथा पूर्व प्राथमिक कक्षा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । ती केन्द्रहरूमा बालमैत्री गाउँ स्थापनाको सूचक वमोजिम कृयाकलाप समेत सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ विद्यालय भर्नादर वृद्धि गर्ने तथा कक्षा छोड्ने दर न्यून गर्न विद्यालय भर्ना अभियान र विद्यालय जानका लागि प्रेरित गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । साथै सरकारी, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैह्रसरकारी संस्थाको सहयोग, समन्वय र सहकार्यमा औपचारिक शिक्षाबाट बञ्चित बालबालिका तथा बयस्कका लागि अनौपचारिक शिक्षाको कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हरेक वर्ष एस. ई. ई. मा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने सामुदायिक विद्यालयका छात्र/छात्रा १/१ जनालाई सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- ❖ एकल महिला, अपाँङ्गता भएका ब्यक्ति, द्वन्द्व पिडित, घरवार विहिन, तथा अति गरिब लगायत आर्थिक सामाजिक रुपमा पछाडि परेका परिवारका सदस्यहरूलाई स्वरोजगार मूलक तालिम सञ्चालन गर्नका लागि वजेटको विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

❖ भूकम्पबाट क्षति भएका विद्यालय तथा स्वास्थ्य चौकी भवनहरूको पुनर्निर्माणको लागि राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरणसँग समन्वय गरी तदारुकताका साथ उक्त भवनहरू निर्माण गर्न लागि सरोकारवालाहरूसँग पहल गरिनेछ ।

❖ विद्यालयमा गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण स्थापना गर्न सुरक्षित भवन, पर्याप्त फर्निचर, पुस्तकालय, शैक्षिक सामाग्री, प्रयोगशाला, खानेपानी, छात्रछात्राका लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय, अपाङ्ग शौचालय, खेलकुद सामाग्री व्यवस्था जस्ता न्यूनतम पूर्वाधारमा ध्यान दिई गुणस्तरीय पठनपाठन कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । यसको लागि आवश्यक वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।

❖ लक्षित वर्गहरूलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन र विकासमा सहजिकरणको भूमिका निर्वाह गर्न आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकामा महिला संजाल, युवा संजाल, बाल संजाल, दलित, आदिवासी जनजाति संजाल गठन गरिनेछ । यी समन्वय समितिहरूले लक्षित वर्गको लागि सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा सहयोग पुऱ्याउनेछन् ।

❖ गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरूको स्तरोन्ती गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

❖ महिला स्वयंसेविकाहरूको कार्यलाई प्रोत्साहित गर्दै प्रजनन् स्वास्थ्य सुदृढीकरणमा जोड दिइनेछ ।

❖ गाउँपालिकाको भौगोलिक बनावटलाई दृष्टिगत गरी अर्गानिक तरकारी खेती, बेमौसमी तरकारी खेती, पुष्पखेती पशुजन्य उत्पादनका लागि कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖ कृषिलाई व्यावसायिक वनाउन खोज अनुसन्धान गर्ने र एक गाउँ एक उत्पादन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

❖ कृषि उपज संकलन तथा विज भण्डारण (Seed Bank) स्थापना गरी गैसस एवं निजी संस्थाहरूको साझेदारीलाई अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइने छ ।

❖ डेरी पकेट कार्यक्रम तथा व्यावसायिक पशुपालन कार्यक्रमको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

❖ गोठ सुधार, नश्ल सुधार जस्ता कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउने नीति लिइनेछ ।

❖ गाउँपालिकाका योजना तर्जुमा गर्दा गरिबी निवारणमा सघाउ पुग्ने, रोजगारमुलक, छोटो समयमा सम्पन्न भई प्रतिफल दिने, कम लगानीवाट बढी जनसंख्यालाई लाभ पुऱ्याउने, तथा जनसहभागिता जुट्न सक्ने किसिमका आयोजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

❖ महिला समूह तथा महिलाद्वारा संचालित सहकारी संस्थाहरूको क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।

- ❖ विपन्न लक्षित समूहका लागि आयमुलक तथा सीपमुलक कार्यकम गैरसरकारी संस्था समेतको साझेदारीमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ बाल विकास केन्द्र र विद्यालयस्तरमा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न बालमैत्री पूर्वाधार तथा भौतिक निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ प्राथमिक उमेर समूहका सम्पूर्ण बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गराउन वडा समिति मार्फत् प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ महिला हिंसा विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि कार्यकम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यकम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विकास निर्माण कार्यकमा महिलाहरूको पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ सबै वडाहरूमा बालक्लव, युवाक्लव गठन र विस्तार गरी बालबालिकाको हक अधिकार स्थापित गर्नको लागि विकास निर्माणका हरेक निर्णयमा बालबालिकाको अर्थ पूर्ण सहभागिता अनिवार्य गरिनेछ ।
- ❖ आदिवासी जनजातिहरूको संस्कृति तथा परम्परा संरक्षण, जनजातिहरूका साँस्कृतिक स्थल तथा सम्पदाहरूको संरक्षणका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ विभिन्न जातजाति, भाषाभाषी, धर्म संस्कृति र परम्परामा आधारित मठ मन्दिर, गुम्बा, चर्च, मस्जिद बिहार जस्ता सम्पदा तथा असल संस्कृतिको प्रवर्द्धधनमा जोड दिइनेछ
- ❖ दलित वर्गको समग्र आर्थिक उन्नतिका लागि परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ दलितहरूको समान हक र अधिकारको प्रवर्द्धन निर्णय प्रकृयामा समेत समावेशीवरण र उनीहरूको संस्थागत सञ्जाल विकास गर्न जोड दिइनेछ ।
- ❖ सबै योजनामा लाभान्वित हुने दलित वर्गको सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा रहेका सम्भावित पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी सोही अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ पर्यटन प्रवर्द्धनका निम्ति मुख्य आधारको रुपमा रहेको होटल तथा होमस्टे व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्न उपयुक्त वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- ❖ फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी सशक्तिकरण कार्यक्रमहरू तथा आय आर्जनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ युवाहरूका लागि स्वरोजगारमुलक सीप तथा क्षमता विकासका कार्यकमहरू संचालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक जग्गामा वृक्षारोपण गर्ने नीति लिइ वातावरण संरक्षण गरिनेछ ।

- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै पनि गैरसरकारी संस्थाले कार्यक्रम गर्नु पूर्व अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकासंग अनुमति लिई सम्झौता गरेर मात्र कार्यक्रम अगाडि बढाउनु पर्ने नीतिलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा एक प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्ने उद्देश्य अनुरुप वडा नं. ५ स्थित श्री अन्नपूर्ण मा.वि. ज्वालामूखी-५ खरी घलेडाँडामा पशु विज्ञान प्राविधिक शिक्षालय यसै आर्थिक वर्षवाट शुरु भैसकेको र अन्य वडाको हकमा पनि भिन्न भिन्न विषयको प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्ने कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
- सबै वडा तहसम्म सञ्चालित विद्यालयहरूमा गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभूत गरिनेछ ।
- बाल मृत्युदर उल्लेखनीय रुपमा घटाउन आवश्यक नीतिहरू तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- विद्यालयसम्म सबै बालवालिकाको पहुँच पुग्ने गरी नीति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका सबै विद्यालयहरूका विद्युतीय हाजिरी प्रणालीलाई लागु गरिनेछ (कर्मचारी तथा शिक्षक) यसले सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकासमा ठूलो टेवा पुग्नेछ ।
- सबै विद्यालयहरूमा शुद्ध तथा स्वच्छ पिउने पानीको परीक्षण र सो को आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- बाल विवाह र अनमेल न्यूनीकरण गर्न सचेतना मूलक कार्यक्रम गरिने छ ।
- बालबालिकाहरूको पोषणको स्थिति कमजोर देखिएकोले कुपोषण हटाउने किसिमका कार्यक्रम तयार गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उच्चशिक्षा सञ्चालन गर्ने क्याम्पस, तालिम केन्द्र जस्ता प्राज्ञिक विषयहरू सञ्चालनमा इच्छा जाहेर गर्ने राष्ट्रिय स्तरका निकायहरूसँग सहकार्य गर्ने नीति लिईनेछ । यसको लागि यसै बर्षदेखि सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा अगाडि बढाइनेछ ।
- यस गाउँपालिकालाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्थानीय तहहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइनेछ । यस कार्यमा यस गाउँको विशेषता र विशेष पहिचान उजागर हुने गरी प्रकाशन सामाग्री तथा डकुमेन्ट्री तयार गरिने छ । साथै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियसम्बन्ध विस्तार गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र संचालन हुने प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा गाउँघर क्लिनिकहरू र खोप क्लिनिकहरूको भवन निर्माण गरी सेवा व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने निकायहरूमा नियमित र प्रभावकारी एवं गुणस्तरीय सेवा संचालनका लागि दक्ष प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा किशोरकिशोरीमैत्री प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा क्लिनिक संचालन गरिनेछ ।
- सबै वडामा भएका विद्यालयहरूमा विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन (विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण, महिनावारी सरसफाई, सेनिटरी प्याड वितरण, पोषण,

परिवार नियोजन, सरुवा रोग, खोप आदि) गरी स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना प्रदान गरिनेछ ।

- ❖ महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको कोषको अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास तथा दीर्घ सेवा बिदाईलाई व्यवस्थित बनाईनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्यसम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार सामग्रीहरूको छपाई, तयारी, प्रकाशन तथा वितरणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्यसम्बन्धी अन्य सचेतना फैलाउन सडक नाटक, प्रर्दशनी, तालिम, क्षमता विकासका गतिविधिहरू साथै आवश्यकता अनुसारको रेडियो कार्यक्रमहरू संचालन गरी स्वास्थ्यसम्बन्धी विविध विषयमा सामाजिक सचेतिकरण गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न घुम्ती शिविरहरू (आँखा, नाक, कान, घाँटी, सामान्य चिकित्सा, छाला) लगायत परिवार नियोजनसम्बन्धी शिविरहरू संचालन गरी स्वास्थ्य सेवाको पहुँच वृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्यसम्बन्धी सेवाहरूको प्रगतिको नियमित रुपमा अर्धवार्षिक र वार्षिक समिक्षा गरि सहभागितामुलक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका नसर्ने रोगका विरामीहरूको लगत संकलन गरी समय समयमा स्वास्थ्य परिक्षण शिविर, औषधी उपचारको सहज व्यवस्था र सकारात्मक जीवनशैलीसम्बन्धी सचेतना शिक्षा साथै उपचार सहुलियतको लागि कोषको स्थापना गरिनेछ साथै नसर्ने रोग सम्वन्धी सामाजिक सचेतनामुलक कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिईनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य उपचारमा सहज पहुँच स्थापना गर्न स्वास्थ्य विमा संभाव्यता अध्ययन गरी सो को कार्यान्वयनमा विशेष जोड दिईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका स्तरमा कार्यरत विभिन्न संघ संस्थाहरूसँगको समन्वयमा वडा स्तरमा एकिकृत सामुदायिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनमा ल्याईनेछ ।
- ❖ महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूवाट आमा समूहमा नियमित पोषण प्रवर्द्धन लगायत अन्य स्वास्थ्य प्रवर्द्धन तथा सरसफाईका कार्यक्रमहरू संचालनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाका सबै वडाहरूलाई क्रमशः घरमा सुत्केरी शुन्य (शत प्रतिशत संस्थागत सुत्केरी गराउने) वडा घोषणाका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरी गाउँपालिकालाई शत प्रतिशत संस्थागत सुत्केरी गराउने गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा पूर्णखोप सुनिश्चितता र दीगोपनाको लागि आवश्यक कार्यहरू प्राथमिकताका साथ संचालन गरिनेछ ।
- ❖ आमा समूहहरूको प्रभावकारी संचालनको आमा समुह संजाल निर्माण गरी समूहको वचत तथा ऋणलाई वडा स्तरमा भएका सहकारी मार्फत परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ कम उमेरमा विवाह, कम उमेरमा गर्भवती हुनेको संख्या घटाउनको लागि सामुदायिक सचेतनाका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- वाल क्लवहरू, आमा समूहहरू र समुदाय स्तरमा भएका अन्य समूहहरूको प्रभावकारी परिचालन गरी प्रतिकारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक स्वास्थ्य सम्वन्धी क्रियाकलापहरू संचालन गरिनेछ ।
- सवै वडामा संचालनमा रहेको सुरक्षित प्रसुती सेवालाई व्यवस्थित वनाईनेछ । प्रसुती प्रतिक्षालय घर, आकस्मिक सुरक्षित प्रसुती कोष साथै जन्म केन्द्रको लागि आवश्यक औजार तथा उपकरणको सहज व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रै रोजगारको श्रृजना गरी युवाजनशक्ति विदेश पलाईन हुनवाट रोकिनेछ । स्तरीय बैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने जनशक्तिलाई निजको क्षमता अनुसार आवश्यक अभिमुखीकरण र जनचेतनामूलक कार्यक्रम गराएर मात्र विदेश तर्फ जाने वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कम्तिमा एकवटा विषयगत प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गरी रोजगारीको सिर्जना एवं कृषकहरूको आयआर्जनमा वृद्धि गर्ने गरी आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको सम्पूर्ण आधारभूत विद्यालयको बाल शिक्षामा सुधार ल्याउन आवासीय विद्यालयको ढाँचा अनुरुप कार्यक्रम तयार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र एक गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण गरी गाउँपालिका क्षेत्रभन्दा बाहिरका खेलाडीहरूलाई समेत आर्कषण गर्ने गरी खेलकुद क्षेत्रको विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आवश्यकता पहिचान गरी उपयुक्त एवं आवश्यक स्थानमा लिफ्ट सिस्टम तथा डिप वोरिङको माध्यममार्फत् एक घर एक धारा अवधारणा अनुरुप आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको हुँदा प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक एवं पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गरी संरक्षण एवं सम्वर्द्धन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणका लागि आवश्यक वजेट व्यवस्था गरिएको हुँदा यसको प्रभावकारी एवं प्रत्यक्ष प्रतिफल प्राप्त हुने गरी कार्यक्रम गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सफा गाउँ र पूर्ण सरसफाईका सूचांकहरू पूरा गर्न पाँचबर्षे गुरुयोजना तयार गरी पाँच वर्ष भित्रमा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सरसफाईको क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरूसँग साझेदारी, समन्वय र सहकार्यमा सफा गाउँ र पूर्ण सरसफाई उन्मुख गाउँ घोषणा गरिनेछ ।
- कडा रोग लागेका भनी आधिकारीक चिकित्सकवाट प्रमाणित भएका विमारीको लागि उपचार अनुदान खर्चको व्यवस्था गर्ने गरी आवश्यक वजेट विनियोजन गरेको छु । यसको उचित एवं यथार्थ प्रयोगको लागि आवश्यक कार्यविधि तयार गरि विनियोजित वजेट खर्च गरिने छ ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गत संचालनमा रहेको ७ वटै सुरक्षित जन्म केन्द्रहरूलाई भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न गराई प्रभावकारी र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा जोड दिईनेछ ।

- ❖ प्लाष्टिकजन्य फोहोरहरूको विर्सजनका लागि समुदाय स्तरमा सघन रुपमा सचेतना फैलाई व्यवस्थित विर्सजन गरिनेछ ।
- ❖ प्राकृतिक वातावरण संरक्षणको लागि विविध रचनात्मक क्रियाकलापहरू वृक्षारोपण, सुधारिएको चुलो तथा वायोग्याँस निर्माण, लगायत कार्वन उर्त्सजन घटाउने नविनतम कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ बढ्दै गएको नसर्ने रोगहरू तथा मानसिक रोगहरूको प्रभाव न्युनीकरणका लागि स्वास्थ्य सचेतना, उपचार तथा व्यवस्थापनको सहज पहुँच विस्तार तथा आवश्यकता अनुसारको पूर्नस्थापना सेवा समेत स्थापना गरिनेछ । विशेष राहत कोष स्थापना गरी आवश्यक सहयोग तथा व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ प्रतिकारात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक स्वास्थ्य सेवालाई जोड दिई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्नका लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा, किशोर किशोरी प्रजनन् स्वास्थ्य, महिनावारी सरसफाई व्यवस्थापन जस्ता कार्यक्रमहरूलाई विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ गाउँघर क्लिनिक र खोप क्लिनिकको नियमित संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक भवन निर्माण तथा सामग्रीहरूको व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ बजारीया खानाको प्रयोग घटाउन तथा पोषणसम्वन्धी वृहत्त सचेतना वढाउन खाद्य व्यवहारमा आधारित पोषण शिक्षा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ सुनौला हजार दिन (सुआहारा) कार्यक्रमलाई प्रभावकारी वनाउन वहुक्षेत्रीय पोषण योजना अनुसार आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।
- ❖ नसर्ने रोगहरूको शीघ्र निदान र पहिचानका लागि घुम्तीशिविरहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ टेलिमेडिसिन सेवा तथा ल्याव सेवालाई स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विस्तार गर्नका लागि आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।
- ❖ प्रकोप व्यवस्थापनको लागि Rapid Response Team (RRT) र Community Rapid Response Team (CRRT) खडा गरि तत्काल व्यवस्थापन गरिनेछ । आकस्मिक चिकित्सा सेवाको पहुँच वढाउन ग्रामीण प्राथमिक उद्धारकर्ताको प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ । साथै विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी आकस्मिक उद्धार र पूर्नस्थापनाको कार्यहरू गरिनेछ ।
- ❖ आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई सुत्केरी भेट, मोवाईल स्वास्थ्य, जन्म पूर्व तयारी, नियमित अल्ट्रासाउण्ड, गर्भवती स्याहार अभियान, महिला सुरक्षित मातृत्व जस्ता कार्यक्रमलाई नियमित संचालन गरी अन्य नविनतम् कार्यहरूको थालनी गरिनेछ ।

- स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता विकास तथा उत्प्रेरणाको लागि आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ । समयानुकुल अध्ययन अवलोकन भ्रमण, तालिम तथा अन्य अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ ।

ग) वातावरण तथा विपद् ब्यवस्थापन

- गाउँपालिका भित्रको निश्चित क्षेत्रलाई वृक्षारोपण क्षेत्र घोषणा गरी सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र सहकार्यमा बृक्षारोपण गरि वातावरण संरक्षण कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- गाउँपालिकाको समग्र विकास र प्रगतिसँग वातावरण जोडिएको हुँदा यस गाउँपालिकालाई वातावरणमैत्री गाउँ घोषणा गर्ने गरी यसै आ.व. ०७५/०७६ बाटै वातावरण मैत्री विकास निर्माणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति तय गरी लागु गरिनेछ ।
- वातावरण मैत्री गाउँ बनाउन आवश्यक पर्ने स्रोत साधन तथा प्राविधिक सहयोगलाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय निकायसँग सहकार्य तथा साझेदारीमा विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विकासलाई विपद जोखिमसँग जोडी विपद प्रतिरोधात्मक संरचनाको निर्माण गर्ने नीतिलाई तदारुकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । विपदका सम्भावित क्षेत्र पहिचान गरिनेछ ।
- विपदको समयमा उद्दार गर्न हरेक वडामा एक तालिम प्राप्त विपद उद्दार समूह गठन गरिनेछ । उक्त समूहलाई विपदमा उद्दार गर्ने आवश्यक सामाग्री समेत उपलब्ध गराइनेछ ।
- पूर्ण सरसफाई युक्त र घरभित्रको धुँवावाट प्रदुषण मुक्त गर्न प्राथमिकताका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायीक वन उपभोक्ता समिति तथा जिल्ला वन कार्यालयको संयुक्त प्रयासमा एक वडा एक नर्सरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै कवुलियत वन कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- प्लाष्टिक झोला निषेधित क्षेत्र तथा पूर्ण सरसफाइयुक्त क्षेत्र निर्माणको नीति लिइनेछ ।
- विपद तथा प्रकोपको समयमा हेलीकप्टरबाट पनि उद्दार गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई महशुस गरी गाउँपालिकाका कम्तीमा ४ स्थानमा हेलीप्याड निर्माण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- फोहरमैला संकलन, वर्गीकरण, ढुवानी र अन्तिम निस्काशन गर्नका लागि उपयुक्त स्थान, त्यसको ब्यवस्थापन र फोहोरमैलालाई आम्दानीको श्रोतको रुपमा उपयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।

- ❖ फोहरमैलाको उपयुक्त व्यवस्थापन, वर्गीकरण, कम्पोष्टिङ्ग, पुनः प्रयोग तथा पुनः उपयोगसम्बन्धी व्यवस्था मिलाउन गाउँपालिका भित्र कार्य गर्ने विभिन्न गैर सरकारी संस्था, सामाजिक संस्थाको सहभागितामा सामाजिक परिचालन र जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ फोहोरमैला संकलन र व्यवस्थापन कार्यलाई दिगो तुल्याउन निजी संस्थालाई संलग्न सार्वजनिक निजी साझेदारी अगाडी बढाइनेछ ।
- ❖ फोहोरमैलालाई वर्गीकरण गरी आफै व्यवस्थापन गर्न उत्प्रेरित गर्ने कार्यलाई अभियानका रुपमा ल्याइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रसम्पूर्ण पानीको स्रोतको सर्वे एवं संरक्षण गर्ने नीति लिई तथ्याङ्क संकलन गरिनेछ ।
- ❖ विकास योजना संचालन गर्दा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गर्ने परिपाटीलाई संस्थागत गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ एक वडा एक पोखरी, एक वडा एक पार्क, एक वडा एक बालबाटिका पार्क निर्माण गर्ने कार्यलाई विस्तारै कार्यान्वयनमा ल्याईने छ । गाउँको सार्वजनिक जग्गामा सार्वजनिक पार्क/बोटानिकल गार्डेन निर्माण गरी सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका खोला तथा पानीका मुहान, ताल, पोखरी, कुँवा, धारा आदिको संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्रका विभिन्न डाँडाहरूमा जमिनमूनिको पानी विद्युतीय माध्ययम बाट वाहिर निकाली खानेपानी साथै सिंचाईलाई सहज अवस्था सिर्जना गर्ने कार्यमा प्राथमिकताका साथ काम गरिनेछ ।
- ❖ बस्तीमुनिको मुलको पानी लिफ्ट सिस्टमबाट माथि तानी बस्ती स्तरमा सहज वितरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ वातावरणमैत्री विकास पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ भू-क्षय, वाढी, पहिरो, आगलागी, डढेलो नियन्त्रणका लागि विभिन्न संघसस्थाहरू सँगको समन्वयमा कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- ❖ प्राकृतिक प्रकोप (चट्याङ्ग, वाढी पहिरो, हावाहुरी, भूकम्प आगलागी डढेलो) नियन्त्रणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरी आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ वातावरणमा महत्वपूर्ण भूमिका रहने एक गाउँ एक पोखरीको अवधारणालाई विवरण एकिन गरी अनिवार्य रुपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिका तथा वडामा एकिन गर्नुपर्ने खुला क्षेत्रको अवधारणालाई अनिवार्य पहिचान गरिनेछ ।

- ❖ सडक निर्माण कार्य गर्दा वायोइञ्जिनियरिङ प्रविधिलाई अनिवार्य अवलम्बन गरी वातावरण वचाउ तर्फ विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- ❖ विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन एवं कार्यविधि तयार भैसकेको हुँदा यसको कार्यान्यनको लागि विपद् व्यवस्थापन कोष खडा गरी बजेट विनियोजन समेत भैसकेकोले यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

घ) आर्थिक विकास

- ❖ नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय तहलाई दिएको २२ वटा अधिकार क्षेत्र भित्र रही श्रोत परिचालनलाई समतामुलक, प्रगतिशिल र न्यायपूर्ण पद्धती अपनाई कर तथा राजश्व निर्धारण गरिनेछ । सवै सरोकारवाला करदाताहरूको सहभागितामा राजश्व अभिवृद्धि गरी कुल वजेटमा आन्तरिक आम्दानीको हिस्सालाई बढाउँदै लगिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाले राजश्व सुधार कार्ययोजना (Revenue Improvement Action Plan) तयार गरी थप राजश्वका क्षेत्रहरूको पहिचान गर्दै आगामी वर्षदेखि राजश्व अभिवृद्धि गर्ने तर्फ सम्बन्धित सबै क्षेत्र र वर्गलाई करको दायरामा ल्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ २०७५ साल श्रावण १ गतेदेखि अनिवार्य रुपमा सम्पति कर लागु गर्ने कार्यको शुरुवात गरी कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ ज्वालामूखी गाउँपालिका क्षेत्र तरकारी तथा फलफूल उत्पादनको दृष्ट्रीकोणले पनि राम्रो सम्भावना बोकेको क्षेत्र भएको हुँदा विभिन्न प्रकृतिको कृषि उत्पादनलाई मध्यनजर गरी सिंचाईको सुविधा उपलब्ध गराउन आवश्यक प्लाष्टिक पोखरी, आकाशे पानी संकलन, हिउँदे सिंचाई ट्याङकी, स्प्रिङकलर सिंचाई, थोपा सिंचाई जस्ता उपयुक्त सिंचाई प्रविधिको लागि वजेट विनियोजन गरिएको छ । यसबाट कृषि उत्पादनलाई थप टेवा पुग्ने आशा लिएको छु ।
- ❖ कृषि उत्पादन राम्रो हुने क्षेत्रको पहिचान गरी उक्त क्षेत्रहरूलाई एकल कृषि उत्पादन पकेट क्षेत्र घोषणा गरिनेछ् । सोको लागि माटो परीक्षण, कृषि प्रबर्द्धन र विकास गर्न आवश्यक वजेटको विनियोजन गरिएको छ ।
- ❖ तरकारी तथा फलफूल बिक्री र संकलनको लागि तरकारी तथा फलफूल संकलन तथा विक्रि केन्द्रको स्थापना गरिनेछ । यसको लागि अन्य विषयगत निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
- ❖ उद्यमशिलता विकास गर्न उद्यम विकास कोष स्थापना गर्न पहल गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका उद्यमीहरूले उत्पादन गरेका सामाग्रीहरूको बिक्री वितरणको लागि साझा सुविधा केन्द्र, लघु, साना तथा घरेलु उद्योगहरूबाट उत्पादित सामान विक्रिको वितरणको नजिकको बजारमा सञ्चालित बिक्री कक्षसँग समन्वय गरी उत्पादित वस्तुको प्रर्बद्धन साथै वजार व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।

- यस गाउँपालिकाक्षेत्रमा रहेका वन तथा सार्वजनिक क्षेत्रलाई सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रमको अवधारणा अनुसारको नीति तय गरी उक्त क्षेत्रमा कृत्रिम ताल, वोटानिकल पार्क सहितको मनोरञ्जन पार्कको विकास गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकको गन्तव्य स्थलको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ । यसको लागि आवश्यक नीति गाउँपालिकाले तय गर्नेछ ।

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सहकारहीरूको सूचना अद्यावधिक गरी सहकारीलाई नियमन गर्दै उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । यसको लागि गाउँपालिका स्तरीय संघ बनाई सहकारी प्रबर्द्धनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित साना तथा घरेलु उद्योगहरूको सूची तयार गरिनेछ, उक्त उद्योगहरूलाई गाउँपालिकामा दर्ता गराई त्यस्ता उद्योगहरूको प्रबर्द्धनमा गाउँपालिकाले सहजिकरण गर्ने गरी कार्यक्रम तथा योजनाहरू सञ्चालन गर्नेछ ।

- गाउँपालिकाको राजश्वका दर तथा क्षेत्र निर्धारण गर्दा प्रचलित ऐन नियम तथा कार्याविधिको अधीनमा रही राजश्व परामर्श समितिको सिफारिसको आधारमा करका दायराहरू निर्धारण गरिनेछ ।

- राजस्व सम्बन्धी संभाव्यता अध्ययन कार्य यसै वर्ष अगाडि बढाइनेछ । राजस्वसम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनका लागि कर प्रणालीलाई व्यवस्थित, वैज्ञानिक बनाइनेछ । सम्पत्ति करलाई व्यवहारिक, वैज्ञानिक र न्यायोचित बनाईनेछ ।

- करको दायरा फराकिलो बनाउन नयाँ करका क्षेत्र पहिचाहनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।

- गाउँपालिकामा रहेका सम्भावित पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी सोही अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- पर्यटन प्रवर्दनका निम्ति मुख्य आधारको रुपमा रहेको होटल व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न उपयुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने पहल गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको आन्तरिक आयको वृद्धि गर्नका लागि राजस्व संभाव्यता अध्ययन समिति गठन गरी आय वृद्धिका लागि आवश्यक कार्यहरू अगाडि वढाईनेछ ।

- यस गाउँपालिकाको विशेष पहिचान बोकेको उत्पादनको खोजी गरी सो को वजारीकरण गर्दै यसका उत्पादनहरूलाई अझ गुणस्तरीयता प्रदान गर्न विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रियसंघ सस्था तथा निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । यसको लागि आवश्यक श्रोतको व्यवस्था गरिनेछ ।

- एक वडा एक उत्पादनको क्षेत्रलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने गरी गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट वजेट विनियोजन गरी आर्थिक सम्वृद्धिका लागि कार्यक्रम तयार गर्न आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

- आधुनिक कृषि पद्धतिलाई विस्तार गरी परम्परागत निर्वाहमूखी खेती प्रणालीमा सुधार गरिनेछ ।

- ❖ सिंचाई योग्य भूमीको पहिचान गरी सामुहिक कृषि प्रणाली विस्तार गरिनेछ । यसको लागि बाँझो जमिनको तथ्याङ्क तयार गरी कार्यक्रम अगाडि वढाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र छरिएर रहेका एवं व्यवस्थित हुन नसकेका सहकारी संस्थाहरूको तथ्याकं संकलन गरि सरोकारवाला निकायसँग छलफल एवं वहस गरि सहकारी संस्थाहरूको आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ङ) सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास

- ❖ नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय तहलाई दिएको अधिकारको पूर्ण उपयोग तथा परिपालना गर्न गाउँपालिकाको लागि केही उपयुक्त नियम, विनियम तथा कार्यविधि र निर्देशिकाहरू तयार गरी कार्यान्वयन गरी सकिएको छ भने थप आवश्यक ऐन नियम निर्देशिका र कार्यविधि आवश्यकता अनुसार तयार एवं पास गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- ❖ सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो बनाउन हाल गाउँपालिकाको आफ्नै भवन नभएको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दे गाउँपालिकाको लागि उचित स्थानमा निःशुल्क जग्गा प्राप्तिसम्बन्धी प्रकृया अगाडि बढिरहेको हुँदा जग्गा प्राप्ति र निर्णय पश्चात आ.व. ०७५।७६ मा भवन निर्माणको डिजाइन एवं सर्भे लगायतका आवश्यक प्रकृया पूरा गरी भवन निर्माण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- ❖ वडा समिति सदस्य, कर्मचारी र कार्यालयको भौतिक क्षमता विकास गरी आधारभूत सेवाहरू त्यहीबाट उपलब्ध गराउन आवश्यक क्षमता विकास गरी भौतिक तथा संस्थागत पूर्वाधारको विकास गर्न तदारुकता दिइनेछ । यसको लागि आवश्यक वजेट र जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दै उक्त कार्यक्रमहरूको सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण जस्ता कार्यहरूबाट पारदर्शिता एवम् स्थानीय सुशासन कायम गरिनेछ । गुनासो सुन्ने र समाधान गर्ने परिपाटिको विकास गर्न गाउँपालिका भित्र गुनासो सुन्ने अधिकारी तथा गुनासोको कारवाही गर्ने व्यवस्था गरी सकिएको छ । चौमासिक रुपमा नतिजामूलक अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको सिद्धान्त अनुसार योजनाहरूको अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी गाउँकार्यपालिका बोर्ड बैठकमा प्रस्तुत गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ उपभोक्ता हित संरक्षणको लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी गाउँपालिका स्तरीय **उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च** गठन गरिनेछ । सबै प्रकारका मालसामान विक्री गर्ने पसलहरूमा गुणस्तरीय मालसामान बिक्री गर्ने सुनिश्चितता सहित मूल्य सूची राख्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिकाबाट सम्पादन हुने न्याय प्रणालीलाई सरल, सहज र सबैको पहुँचमा पुऱ्याइनेछ । वडाहरूमा मध्यस्थता र सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना गर्दै उनीहरूको क्षमता विकास र परिचालन गरिनेछ । गाउँपालिकाको उपप्रमुखको संयोजकत्वमा गठन हुने न्यायिक समितिको क्षमता विकास गर्दै न्याय प्रणालीलाई श्रोत साधनयुक्त वनाई तोकिएको क्षेत्राधिकार भित्र रही न्याय सम्पादन गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय र गाउँ क्षेत्रका सबै सार्वजनिक निकायहरूमा नागरिक वडा पत्र स्थापना गरी कार्यान्वयनमा ल्याईसकिएको छ । साथै आगामी दिनमा आवश्यकता अनुसार तोकिएको समयमा सेवा प्रवाह, लाग्ने दस्तुर लगायत समय र जिम्मेवारी कर्मचारी समेत तोकी सेवा प्रवाहलाई जनमुखी, पारदर्शिता सहित सुशासन कायम गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारी तथा संस्थाको पहिचान गरी पुरष्कृत गर्ने परिपाटिलाई निरन्तरता दिईनेछ । त्यसै गरी उत्कृष्ट शिक्षक, उत्कृष्ट सामाजिक परिचालक, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, आमा समूह, महिला समूह, सहकारी, वन समूह, कृषक समूह, टोल विकास समूह, निर्माण व्यवसायी, उपभोक्ता समितिलाई पनि पुरष्कृत गरिनेछ ।

- ❖ सरकारी निकायहरूबाट जनतालाई उपलब्ध गराइने सेवा सुविधाको विस्तृत विवरण समावेश भएको गाउँपालिकाको विद्युतीय नागरिक वडापत्र तयार गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिकामा संचालन हुने कार्यक्रमहरूलाई अझ प्रभावकारी, पारदर्शी बनाउन सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण, नागरिक अनुगमन, प्रगति समीक्षामार्फत् सुशासनमा जोड दिइनेछ ।

- ❖ जनतामा प्रवाह गरिने सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन जनशक्तिको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

- ❖ क्षमता विकासका लागि आवश्यक गोष्ठी, तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ

- ❖ पदाधिकारहीरू र कर्मचारहीरूको आचारसंहिता तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

- ❖ गाउँपालिकाको प्रशासनिक ब्यवस्था, सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई भरपर्दो, चुस्त, दुरुस्त, विश्वासनीय र प्रभावकारी वनाइनेछ ।

- ❖ गाउपालिका क्षेत्र भित्र उपभोक्ता समिति मार्फत् गरिने कार्यलाई प्रभावकारी, पारदर्शी, छिटो छरितो र सहजीकरणका लागि उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई कार्य थालनी पूर्व अनिवार्य रुपमा अभिमुखिकरण तालिम दिइनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका र वडा कार्यालयका लागि आन्तरिक आयबाट खर्च व्यहोरिने गरी आवश्यक कर्मचारी करार सेवामा भर्ना गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, पारदर्शि र प्रभावकारी बनाईने छ ।

- ❖ गाउँपालिका र वडा कार्यालयवाट संचालन हुने योजना, परियोजना र सेवा प्रवाहका सम्वन्धमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूबीच पारदर्शिता एवं जवाफदेहिताका लागि प्रत्येक चौमासिक रुपमा गाउँपालिका र वडास्तरीय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र निश्चित योग्यता पुगेका विद्यार्थिहरूका लागि लोकसेवा आयोगको अवधारण र विषय बस्तुका सम्वन्धमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि वजेट विनियोजन गरी निश्चित मापदण्ड बनाई सहभागी गराईनेछ ।

च) विधेयक एवं ऐन नियम :

- ❖ संघीय सरकारका प्रचलित कानुन ऐन नियमसंग नबाझिने गरी गाउँकार्यपालिका र गाउँ सभाबाट आवश्यक ऐन नियम बनाई कार्यान्वयनमा ल्याई सकिएको छ ।
- ❖ गाउँपालिका तथा वडा तहबाट सम्पादन हुने दैनिक तथा दीर्घकालिन कार्यलाई बैधता दिनका लागि विधेक समिति समेतको सिफारिसमा आवश्यक ऐन नियम कानुन बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँकार्यपालिकाको लागि आवश्यक थप ऐन नियम निर्माण गर्नको लागि विषय विज्ञ समेतको परार्मश चाहिने हुँदा यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।

छ) सूचना प्रविधि

- ❖ गाउँपालिका र अन्तर्गतका सबै वडा कार्यालयमा सोलार र इन्टरनेट जडान गरी गा.पा.का सम्पूर्ण वडालाई प्रविधिमैत्री वडा बनाई सकिएको छ । यसलाई आवश्यकता अनुसार सुधार र परिस्कृत गर्नको लागि Internet सेवालाई पूर्ण रुपमा निरन्तरता दिन थप ISP सँग समन्वय गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूबाट हस्तलिखित रुपमा संचालन गरिँदै आएको सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिको माध्यमवाट विस्थापित गरी सकिएको हुँदा यसलाई निरन्तरता दिँदै थप प्रभावकारी वनाउन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता विकास गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको सेवा सुविधा, नीति नियम, सूचना तथा गतिविधिहरू सबै नागरिक समक्ष पुर्‍याउन मोबाईल एप्स "ज्वालामूखी गाउँपालिका" डिजिटल सोधपुछ कक्ष, डिजिटल सूचना पाटी, डिजिटल नागरिक वडापत्र र विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ कार्यालयबाट सम्पादन हुने कार्यलाई आधुनिक सूचना प्रणाली (web site) को माध्यमबाट सरोकारवालाहरूलाई सुसूचीत गर्न web site लाई आवश्यकता अनुसार समय समयमा Update गरिनेछ ।
- ❖ व्यक्तिगत घटना दर्ता कार्यक्रम अनलाईन दर्ता गर्ने कार्य थालनी भैसकेको हुँदा यसलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको तथ्याङ्क लाई Online Entry गर्ने कार्य सम्पन्न भै सकेको हुँदा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिने कार्यलाई थप प्रभावकारी, पारदर्शि, व्यवस्थित र भरपर्दो वनाउन बैंकिङ प्रणालीमार्फत् वितरण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- कार्यालयबाट सम्पन्न गरिने योजना तथा कार्यक्रमसम्बन्धी सफ्टवेर तयार एवं प्रयोग गरी योजना सम्झौता लगायत भूक्तानीसम्मको प्रकृयालाई प्रविधिमैत्री एवं सुविधायूक्त वनाईने छ ।
- गाउँपालिका र वडा कार्यलयवाट सेवा प्रवाह वापत लिईने शुल्क रकम सम्पती कर प्रणाली सफ्टवेयर (Computerize Billing) मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका, वडा कार्यालय तथा अर्न्तगतका शाखा कार्यालयहरूको गतिविधिहरूको निगरानी तथा पारदशिता कायम गर्न सिसी क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै माध्यामीक तथा आधारभूत विद्यालयहरूमा ईन्टरनेट सेवाको पहुँच पुऱ्याउने कार्य शुरु गरिने छ ।
- गाउँपालिकाको Profile तयारीको लागि तथ्याङ्क संकलन कार्य भैरहेको हुँदा छिट्टै तयारी भै Master Plan तथा आवधिक योजना तयार गरी वार्षिक योजना सँग Tie-Up गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र नयाँ निर्माण गरिने घरको नक्सा पास तथा पुराना निर्माण भईसकेका घरको अभिलेखीकरण विद्युतीय प्रणाली (EBPS) शुरु गरिने छ ।
- जननिर्वाचित प्रतिनिधि र कर्मचारहीरूलाई सूचना तथा संचार प्रविधि सम्वन्धी आधारभूत तालिम र अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरि सेवा प्रवाहमा छिटो छरितो, चुस्त दुरुस्त, सेवामूखी र पारदर्शिता कायम गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको सरकारी ईमेल info@jwalamukhimun.gov.np सुरु भैसकेको हुँदा कार्यालयको सूचना तथा समाचार आदान प्रदान गर्ने कार्य ईमेल मार्फत गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा सामूहिक सूचना प्रवाह (Group SMS) सफ्टवेयर संचालन भैसकेको हुँदा बैठक लगाएत अन्य कार्यक्रमको लागि जन निवार्चित प्रतिनिधिहरू र कर्मचारहीरूलाई सामूहिक एस.एम.एस. मार्फत् जानकारी गराईनेछ ।
- गाउँपालिकामा सेवाग्राहीहरूको बाक्लो चाप भएमा पालैपालो सेवा दिने व्यवस्थाका लागि पालो व्यवस्थापन प्रणाली (Queue Management System) लागु गरिनेछ ।
- सूचना प्रविधिसम्बन्धी दैनिक काममा उपयोग हुने उपकरणहरू (कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, स्क्यानर, सर्भर, सोलार ब्यकअप आदी) आवश्यकता अनुसारको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- सबै वडा कार्यालयमा सूचना केन्द्रहरूको स्थापना र संचालन गर्ने कार्य गरिने छ ।

❖ गाउँपालिका भित्र कम्प्यूटरमा काम गर्ने कर्मचारहीरूलाई दैनिक कार्य गर्दा आईपर्ने समस्याको समाधानका लागि ICT सम्वन्धी लेखहरू (Tutorial) प्रकाशित गरिने छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुभन्दा त्यसको सफल कार्यान्वयन गर्नु हाम्रो लागि चुनौतिको बिषय हो । अर्को तर्फ योजनाको कार्यान्वयन गर्दा त्यसको गुणस्तर कायम गर्ने तथा समयमा नै सम्पन्न गर्नु पनि त्यतिकै चुनौतिको विषय रहेको छ । विकासका कार्यक्रम के-कति सम्पन्न गर्‍यौंभन्दा पनि त्यसबाट नागरिकको जीवनमा हामीले के कति परिवर्तन ल्यायौ, त्यो नै महत्वपूर्ण विषय हो । भावी दिनमा समृद्ध ज्वालामूखी गाउँपालिकाको निर्माण गर्न सबै राजनैतिक दल, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, पेशागत संस्थाका महानुभावहरू, शिक्षक, पत्रकार लगायत सबै ज्वालामूखी गाउँपालिकाबासीहरूमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

अन्तमा लामो संघर्ष पछि परिवर्तित व्यवस्थासँगै स्थानीय सरकारले आफ्नो विकास निर्माणका योजना आफै बनाई, आफ्नो स्थानको विकास आफैले गर्ने शुरुवातको यस विशिष्ट अवसरमा हाम्रो निमन्त्रणालाई स्वीकार गरी पाल्नु भएका अतिथि ज्यूहरू तथा गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरू, राजनैतिक दलका पदाधिकारहीरू, बिषयगत कार्यालयका कर्मचारी साथीहरू, सञ्चारकर्मी साथीहरू, विभिन्न पेशा, क्षेत्र र समुदायको प्रतिनिधित्व गर्दै यस समारोहमा उपस्थित हुनु भएका महिला तथा सज्जन बृन्दमा म र ज्वालामूखी गाउँपालिकाको तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

जय ज्वालामूखी ! ! !

विनोदराज तिमल्सेना
अध्यक्ष
ज्वालामूखी गाउँपालिका